

ეკონომიკაზე ორიენტირებული განათლება და სახელმწიფო უმაღლესი სასწავლებლების მართვის პრიორიტეტები

ვახტანგ ანთია

ეკონომიკის დოქტორი, საქართველოს
დავით აღმაშენებლის სახელობის
უნივერსიტეტის პროფესორი

რეზიუმე

საქართველოს უმაღლეს საგანმანათლებლო სივრცეში კონკურენციის ზოგადი კანონზომიერებების მოქმედების თავისებურებების, კონკურენციის ფორმებისა და ინტენსივობის, მისი მამოძრავებელი ძალების და კონკურენტული პოზიციების შეფასება-შესწავლის პროცესს არ ექცევა ჯეროვანი ყურადღება. ამ მიმართულებით წარმოებული კვლევები ხშირ შემთხვევებში ცალმხრივი, სოციუმის განვითარების საერთო კონტექსტიდან ამოვარდნილი, ზედაპირული და არასისტემურია. არსებული წინააღმდეგობის დაძლევის მიზნით აუცილებელია:

- გლობალიზაციის პირობებში უმაღლესი სასწავლებლების კონკურენტული უპირატესობის განმაპირობებელი ინოვაციური მენეჯმენტის მექანიზმების შემუშავება;

- საქართველოს უმაღლესი განათლების სივრცეში არსებულ ბიზნეს-გარემოზე, გლობალური კონკურენტული გარემოს ზემოქმედების ხარისხის და ძირითადი მახასიათებლების განსაზღვრა;

- ბოლონიის პროცესთან მიერთების შემდეგ, საქართველოს უმაღლესი განათლების სისტემის მენეჯმენტის ახალი გამოწვევების და ამ სფეროში კონკურენტულ გარემოზე მოქმედი ახალი ფაქტორების იდენტიფიცირება-ანალიზი;

- განვითარებულ ეკონომიკებში კონკურენტული გარემოს დამკვიდრების პრაქტიკის, ტრადიციის, აპრობირებული მიდგომების, გამოცდილების განვითარებად ქვეყნებში გადმოღება-დამკვიდრების პროცესში, მიმღები ქვეყნის ეროვნული სოციალ-ეკონომიკური და საგანმანათლებლო სისტემების ევოლუციის ეტაპის თავისებურებების გათვალისწინება. ტრანზიციულ საგანმანათლებლო სივრცეში კონკურენტული გარემოს ფორმირებასთან დაკავშირებული მმართველობითი გადანყვეტილებები, ამ ქვეყნების ეკონომიკური შესაძლებლობების, სოციუმის ეთნომეტრიული და სოციო-კულტურული მახასიათებლების რელევანტური უნდა იყოს.

საკვანძო სიტყვები: ინკლუზიურობა, ეფექტიანობა, დაინტერესებული პირები, სამენარმო სულისკვეთება, ინტერდისციპლინარული კვლევები.

ძირითადი ტექსტი

საბაზრო ეკონომიკის პირობებში ქართული საგანმანათლებლო ბაზრის გამართული ფუნქციონირების უზრუნველყოფა, მისი მაქსიმალური მიახლოება საერთაშორისო სტანდარტებთან, შეუძლებელია ტრანსფორმირებადი ეკონომიკური, სოციალური, პოლიტიკური, საგანმანათლებლო სისტემების მდგრადი განვითარების განმაპირობებელი უმნიშვნელოვანესი თვისებრივი, სისტემანარმომქნელი მდგენელის-კონკურენტისა და კონკურენტული გარემოს ფორმირების კანონზომიერებებისა და პრობლემების ანალიზის გარეშე.

საქართველოს უმაღლეს საგანმანათლებლო სივრცეში კონკურენტის ზოგადი კანონზომიერებების მოქმედების თავისებურებების, კონკურენტის ფორმებისა და ინტენსივობის, მისი მამოძრავებელი ძალების და კონკურენტული პოზიციების შეფასება-შესწავლის პროცესს არ ექცევა ჯეროვანი ყურადღება. ამ მიმართულებით წარმოებული კვლევები ხშირ შემთხვევებში ცალმხრივი, სოციუმის განვითარების საერთო კონტექსტიდან ამოვარდნილი, ზედაპირული და არასისტემურია. არსებული წინააღმდეგობის დაძლევის მიზნით აუცილებელია:

- გლობალიზაციის პირობებში უმაღლესი სასწავლებლების კონკურენტული უპირატესობის განმაპირობებელი ინოვაციური მენეჯმენტის მექანიზმების შემუშავება;

- საქართველოს უმაღლესი განათლების სივრცეში არსებულ ბიზნეს-გარემოზე, გლობალური კონკურენტული გარემოს ზემოქმედების ხარისხის და ძირითადი მახასიათებლების განსაზღვრა;

- ბოლონიის პროცესთან მიერთების შემდეგ, საქართველოს უმაღლესი განათლების სისტემის მენეჯმენტის ახალი გამოწვევების და ამ სფეროში კონკურენტულ გარემოზე მოქმედი ახალი ფაქტორების იდენტიფიცირება-ანალიზი;

- განვითარებულ ეკონომიკებში კონკურენტული გარემოს დამკვიდრების პრაქტიკის, ტრადიციის, აპრობირებული მიდგომების, გამოცდილების განვითარებად ქვეყნებში გადმოღება-დამკვიდრების პროცესში, მიმღები ქვეყნის ეროვნული სოციალ-ეკონომიკური და საგანმანათლებლო სისტემების ევოლუციის ეტაპის თავისებურებების გათვალისწინება. ტრანზიციულ საგანმანათლებლო სივრცეში კონკურენტული გარემოს ფორმირებასთან დაკავშირებული მმართველობითი გადაწყვეტილებები, ამ ქვეყნების ეკონომიკური შესაძლებლობების, სოციუმის ეთნომეტრიული და სოციო-კულტურული მახასიათებლების რელევანტური უნდა იყოს.

სახელმწიფო უმაღლესი სასწავლებლების კონკურენტუნარიანობის ამაღლების მიზნით, დეტალურადაა გასაანალიზებელი პოტენციური მომხმარებლების მიერ არჩევანის გაკეთების ეტაპზე სასწავლო დაწესებულებისთვის უპირატესობის მინიჭების უმთავრესი ინდიკატორები, სტრატეგიების მატრიცა და კონკურენტუნარიანობის დონის განმსაზღვრელი ტრენდები. მაჩვენებელთა ამ სისტემაზე დაყრდნობით უნდა მოხდეს საქმიანი ორგანიზაციების განვითარების სტრატეგიული გეგმების გენერირება. ორგანიზაციის განვითარების სტრატეგიასა და ინოვაციური მენეჯმენტის სტრატეგიას შორის ოპტიმალური თანაფარდობის უზრუნველყოფა, მათი სინერგია არის ის საკვანძო ფაქტორი, რომელიც განაპირობებს უმაღლესი სკოლის

კონკურენტუნარიანობას და ეფექტიანობას.

თანამედროვე პირობებში განსაკუთრებული აქცენტები უნდა გაკეთდეს უმაღლეს განათლებაზე ხელმისაწვდომობის, **ინკლუზიურობის, თანაბარი შესაძლებლობების გარემოს** ფორმირების პრობლემებზე. შეზღუდული რესურსების პირობებში სიკეთებისა და სარგებლის დისტრიბუციისას, აუცილებლად გასათვალისწინებელია ეფექტიანობისა და სამართლიანობის პრინციპების ორგანული თავსებადობის უზრუნველყოფა. ეს ორი პრინციპი უერთმანეთოდ, იზოლირებულად ვერ იქნება ქმედითი.

ქართულ საგანმანათლებლო ბაზარზე გამძაფრებული კონკურენტციის პირობებში, სახელმწიფო უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების წინაშე მდგარი ამოცანების პრაქტიკის კონკრეტულ ენაზე ამეტყველება, პირდაპირ და უშუალოდ არის დამოკიდებული საუნივერსიტეტო პრიორიტეტების იდენტიფიცირება-გენერირების **პროცესის კვალიფიციურ, კომპეტენტურ, გამჭვირვალე და კეთილსინდისიერ მენეჯმენტზე**.

საბიუჯეტო პროცესის ოპერირებისას (უნივერსიტეტის კონსოლიდირებული ბიუჯეტის პროექტის, როგორც ფორმირების ასევე მისი რეალიზაციის ეტაპებზე) უნდა გავითვალისწინოთ ორი საკვანძო **მომენტი-ეფექტიანობა და ინკლუზიურობა**. საუნივერსიტეტო ბიუჯეტირების პროცესის გამართული მენეჯმენტი შესაძლებელია ამ ორი უმნიშვნელოვანესი მდგენელის სინერგიით. მართვის არქიტექტონიკით დეტერმინირებული ფუნქციების წარმატებული იმპლემენტაციისთვის აუცილებელია ამ პროცესებში მთავარი აქტორების- სტუდენტების, აკადემიური პერსონალის და მეცნიერ-მკვლევარების, ადმინისტრაციის უშუალო ჩართულობა.

საუნივერსიტეტო ბიუჯეტების სტრატეგიული დაგეგმარების პროცესი, პრიორიტეტების განსაზღვრა უნდა დაეფუძნოს ისეთ პრინციპებს, რომლებიც უზრუნველყოფენ განერილი მიზნების (პრიორიტეტების) **კონკრეტულობას, გაზომვადობას, რეალისტურობას, დროში განსაზღვრულობას. ანალოგიური დამოკიდებულება ქმნის შესაძლებლობას, სტრატეგიული მი-**

ზანდასახულობები იდენტიფიცირებული იქნას არა ზოგად-აბსტრაქტულ, არამედ კონკრეტულ ფორმატში. აუცილებელია გამოვიყენოთ შიგა და გარე გარემოს სკანირების ერთ-ერთი აპრობირებული მეთოდი - **SWOT ანალიზი**. სკურპულოზურად უნდა იქნას შესწავლილი აკადემიური დაწესებულების, მისი ორგანიზაციული სტრუქტურის, მწარმოებლური ფაქტორების ძლიერი და სუსტი მხარეები, შესაძლებლობები და საფრთხეები. გამოკვლეული უნდა იქნას და დადგინდეს არსებულ მდგომარეობასა და მოლოდინს (სასურველ მდგომარეობას) შორის არსებული ცდომილების (აცდენის) მასშტაბები, კონკრეტული პარამეტრები, გამომწვევი მიზეზები (**GAP ანალიზი**).

აუცილებელია საუნივერსიტეტო მენეჯმენტში დამკვიდრდეს მდგრად ორგანიზაციულ სტრუქტურებში აპრობირებული გამჭვირვალე, Stake Holder-ების ინფორმირებულ ჩართულობაზე დაფუძნებული პასუხისმგებლობების გადანაწილების პრინციპი, უნივერსიტეტის საბიუჯეტო ხარჯების მიზნობრიობის და გამჭვირვალობის უზრუნველმყოფი ტექნოლოგიები. ამ პროცესებისთვის საუნივერსიტეტო საზოგადოების მხრიდან თვალყურის მიდევნება დაეხმარება სტაფს იმის დადგენაში, თუ რამდენად ეფექტიანადაა განსაზღვრული უნივერსიტეტის საბიუჯეტო პრიორიტეტები, რამდენად ემსახურება ბიუჯეტი სასწავლო დაწესებულების უშუალოდ მისიიდან და მიზნიდან გამომდინარე ამოცანების რეალიზაციას. თვალსაჩინოს გახდის რამდენადაა უზრუნველყოფილი მისი ორგანიზაციული სტრუქტურების მდგრადობა, მათი გამართული, ეფექტიანი ფუნქციონირება, რესურსების ხარჯეფექტური გამოყენება.

შეუძლებელია დაინტერესებული მხარეების სრულფასოვანი ინფორმირებულობის გარეშე მივიღოთ ისეთი გადაწყვეტილებები, რომლებიც უზრუნველყოფენ ორგანიზაციული სტრუქტურის მდგრადობას. ამ გარემოების გათვალისწინება აუცილებელია ნებისმიერი სისტემის მართვის პროცესში. მენეჯმენტის ამ სისტემანარმოქმნელი პრინციპის იგნორირება განაპირობებს დესტრუქციულ პროცესებს.

უნივერსიტეტის ბიუჯეტი არ უნდა იყოს მორგებული ცალ-

კეული პრივილეგირებული, ვინრო ინტერეს-ჯგუფების პირად საჭიროებებს და არ უნდა იქცეს მათი ჰედონისტური მისწრაფებების რეალიზაციის ინსტრუმენტად. საუნივერსიტეტო რესურსები უნდა მოხმარდეს სასწავლო პროცესის და სამეცნიერო კვლევების ხარისხის თვისებრივ გაუმჯობესებასა და განახლებას, ამ პროცესში სტუდენტობის სრულფასოვან ჩართვას. უნივერსიტეტის ფინანსების განკარგვის მექანიზმი უნდა დაეფუძნოს თანაბარი ხელმისაწვდომობის, კონკურენციისა და შეჯიბრებითობის პრინციპებს. სტუდენტური პროექტების დაფინანსება უნდა განხორციელდეს კონკურსების საფუძველზე, სპეციალიზებული საბჭოს მიერ, რომელშიც აუცილებლად იქნებიან წარმოდგენილი სტუდენტებიც.

ერთ-ერთ პრორიტეტად უნდა იქცეს საუნივერსიტეტო მეცნიერების (კვლევების) კომერციალიზაცია და მათი გამოყენებითი ასპექტების გაძლიერება. ამ მიზნით საჭიროა კონტაქტების გააქტიურება ბიზნეს-სექტორთან, სამთავრობო სტრუქტურებთან და სამოქალაქო საზოგადოებასთან. აუცილებელია კონკურენტუნარიანი საგანმანათლებლო პროგრამების შემუშავება დარგის წამყვანი მეცნიერების, შესაბამისი სფეროს დამსაქმებლების და სტუდენტების ჩართულობით.

სახელმწიფო უნივერსიტეტების მოდერნიზაციის უმნიშვნელოვანესი მიმართულება უნდა გახდეს ენების სწავლების კომპონენტის გაღრმავება-გაძლიერება. ქართულ-ჩინური ეკონომიკური ურთიერთობების გაღრმავებისა და ჩვენი ქვეყნის გლობალურ პროექტში-აბრეშუმის გზის ახალი ეკონომიკური სარტყელი, ინტეგრირების პერსპექტივის გათვალისწინებით, იზრდება ჩინური ენის დაუფლების აუცილებლობა (lingua franca). სწავლების პროცესისადმი ე. წ. **ბი და მულტილინგვური მიდგომები** უნდა იქცეს ბიუჯეტის ხარჯვითი ნაწილის ერთ-ერთ სტრატეგიულ მიმართულებად.

განსაკუთრებით ნიჭიერი, მაღალი აკადემიური შედეგების მქონე სოციალურად დაუცველი კონტიგენტის სწავლების საფასურის ნაწილობრივი ან სრული დაფინანსების გამჭვირვალე, სამართლიანი მექანიზმების დანერგვა უნდა გახდეს საუნივე-

რსიტეტო ბიუჯეტირების ერთ-ერთი პრიორიტეტი. აუცილებელია სწავლის საფასურის განსაზღვრის **საბაზრო და სოციალურად ორიენტირებული, სოციალურად პასუხისმგებლიანი კრიტერიუმების ორგანული, დაბალანსებული მორიგება-შეხამება.**

ტენუარის ინსტიტუტზე და გარე რეფერირების მექანიზმზე გადასვლა შეუძლებელია მაღალკვალიფიციური აკადემიური პერსონალის და მეცნიერ-მკვლევარების კვლავწარმოებაზე ზრუნვის გარეშე. უნივერსიტეტის ბიუჯეტმა სრულად უნდა დააფინანსოს გამორჩეულად მაღალი აკადემიური მოტივაციისა და კვლევითი აქტივობის მქონე სტუდენტების სწავლა დოქტორანტურის საფეხურზე. იმ პირობით, რომ უნივერსიტეტის დაფინანსებით მომზადებული პერსონალი, პროცესის წარმატებით დასრულებისა და დოქტორის ხარისხის მინიჭებიდან 5 წლის განმავლობაში დარჩება ადგილზე და მოემსახურება უმაღლესი სასწავლებლის ინტერესებს.

საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს სსიპ - ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების სააგენტოს და სახელმწიფო უნივერსიტეტების კოლაბორაციით შესაძლებელია, როგორც ამ მიმართულებით სახელმწიფოს სტრატეგიული მიზნების, ასევე უნივერსიტეტის მიზნების თანხედრა და ამ ტიპის პროექტებზე გაწეული ერთობლივი ხარჯების ეფექტიანობის მკვეთრი ამაღლება. ამგვარი თანამშრომლობა ხელს შეუწყობს სტუდენტებში **სამეწარმეო უნარ-ჩვევების ჩამოყალიბებას, ანტრეპრენიორული სულისკვეთების ფორმირებას.** კოლაბორაცია დაეხმარება სტუდენტებს მოახდინონ ბიზნეს-იდეების, სამეწარმეო ინიციატივების გენერირება და იმპლემენტაცია. აუცილებელია სახელმწიფო უნივერსიტეტების საქართველოს მთავრობის ინოვაციური სტარტაპების სახელმწიფო მხარდაჭერის პროგრამაში, სპეციალური პროექტების ფორმატში ინკორპორირება.

მიზანშეწონილია დაიწყოს აქტიური მოლაპარაკებები საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროსთან, რომ მოხდეს უნივერსიტეტების ინტეგრირება სამთა-

ერობო პროგრამაში -ანარმოე საქართველოში და მას ცალკე კომპონენტად დაემატოს **პროექტი- “ანარმოე უნივერსიტეტთან ერთად”** (უნივერსიტეტის საკუთარი ფინანსური, მატერიალური, ადამიანური რესურსების ჩართვით, თანამონაწილეობით).

ამ ტიპის პროექტების რეალიზაცია გარდაუვალი აუცილებლობით მოითხოვს ინტერდისციპლინარულ ჩართულობას ეკონომიკისა და ბიზნესის და ზუსტი და საბუნებისმეტყველო ფაკულტეტების აკადემიური პერსონალის, მეცნიერ- მკვლევარების, სტუდენტების კომპეტენციების და უნარების, ენერგიის კოოპერაციას. პროგრამის რეალიზაციასთან დაკავშირებული მარკეტინგული სტრატეგიითა და კომპლექსით გათვალისწინებული აქტივობების განსახორციელებლად მათ აუცილებლად დასჭირდებათ სოციოლოგიის და ფსიქოლოგიის მიმართულებების ადამიანური რესურსების ჩართვა.

საუნივერსიტეტო ბიუჯეტების შევსების მნიშვნელოვან წყაროდ შეიძლება ვაქციოთ მეწარმეების, ეკონომიკის და ბიზნესის, ზუსტი და საბუნებისმეტყველო, ფსიქოლოგიის და მედიცინის მიმართულებების **ინტერდისციპლინარული თანამშრომლობა ნეირომარკეტინგული, ბიჰევიორისტული ინტეგრირებული ეკონომიკური კვლევების მიმართულებით**. ბიზნესის და აკადემიური სექტორის ურთიერთსასარგებლო თანამშრომლობა და ამ ტიპის კვლევებში სტუდენტების ჩართულობა უზრუნველყოფს ისეთი ამოცანების იმპლემენტაციას, როგორიცაა:

1. ეკონომიკური აქტივობის მთავარი აქტორების- მეწარმის, დაქირავებული მუშაკის, მომხმარებლის ქცევის განმსაზღვრელი დეტერმინანტების იდენტიფიცირებას, მოტივების სისტემის დადგენას, რაც მათი ჰარმონიზაცია-სინერგიის, საზოგადოების სოციალურ-ეკონომიკური სტაბილურობის უმთავრესი წინაპირობაა

2. ჩვენი ბიზნეს-ოპერატორების მიერ ახალი ბაზრების მოძიების, არსებულზე უფრო მყარად დამკვიდრების მიზნით განსახორციელებელი სწორი მარკეტინგული სტრატეგიის ჩამოყალიბებას. ფუნქციონალური მაგნიტურ-რეზონანსული სკანირების, „სომატური მარკერების“ მეთოდის, მომხმარებელთან

ურთიერთობაში სენსორული ბრენდინგის ტექნოლოგიების გამოყენება დაეხმარება მენარმეებს სისტემურად გააცნობიერონ მყიდველის სამომხმარებლო აქტივობის მენტალური დეტერმინანტები.

უმაღლესი განათლების ეკონომიკაზე ორიენტირების თვალსაზრისით, დიდი რეზერვებია ფსიქოლოგიის, კოგნიტური და ნეიროფსიქოლოგიის, ორგანიზაციული ფსიქოლოგიის მიმართულებების და ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტების რესურსების კოლაბორაციაში. ამ მიმართულებების კოორდინირებული აქტივობა შესაძლებელს გახდის გააქტიურდეს სამენარმეო აქტივობასთან დაკავშირებული ისეთი მულტიდისციპლინარული კვლევები, როგორიცაა:

1. ემოციური ინტელექტი, ლიდერობა და მმართველობითი გადწყვეტილებების ფორმირების ინოვაციური მეთოდები

2. ადამიანური რესურსებისა და ადამიანური ურთიერთობების ეფექტიანი მართვა საქმიან ორგანიზაციებში

3. მენტალურ-ისტორიული ცნობიერების გამოვლინებები სამენარმეო ურთიერთობების სუბიექტების ფსიქიკაში (ქართულის ქეისები) და საბაზრო ცნობიერების ფორმირების პრობლემები პოსტსაბჭოთა ტრანსფორმაციის ეპოქის საქართველოში

4. ორგანიზაციული ქცევის შესაძლებლობებისა და დაქირავებული მუშაკების ქცევაზე მოქმედი ფაქტორების ანალიზი გლობალიზაციის გამონვევების კონტექსტში

5. სამენარმეო ურთიერთობების აქტორების ქცევის პატერნების თავისებურებების დადგენა, კულტურების შეფასების გ.ჰოფსტედის და გლობალური ლიდერობისა და ორგანიზაციული ქცევის ეფექტურობის სისტემის (GLOBE) ინდიკატორების მიხედვით ჩატარებული სოციოლოგიური კვლევების საფუძველზე

ამ ტიპის კვლევითი აქტივობები ხელს შეუწყობს ქართული პოსტსაბჭოთა, მულტიკულტურული სამენარმეო გარემოს თავისებურებების იდენტიფიცირებას და მათი გათვალისწინების აუცილებლობის გაცნობიერებას, ქართული საქმიანი ორგანიზაციების დამკვიდრებას საერთაშორისო ბაზრებზე, ანტრეპ-

რენიორული სულისკვეთებისა და ორგანიზაციული კულტურის ქართული მოდელის ფორმირებას.

საგრძნობლად გაზრდილი მოთხოვნა სახელმწიფო და კერძო სექტორების მხრიდან, ქვეყანაში მიმდინარე ეკონომიკური, სოციალური, პოლიტიკური პროცესების აღქმისა და დამოკიდებულებების განსაზღვრის მიზნით განსახორციელებელ სოციოლოგიურ კვლევებზე. ამ მიმართულებით არ არის გამოყენებული საუნივერსიტეტო აკადემიური და სამეცნიერო-კვლევითი პერსონალის შესაძლებლობები, კერძოდ ქართული სოციოლოგიური სკოლის დიდი ტრადიციები. უნდა შეიქმნას სპეციალური ორგანიზაციული სტრუქტურები, რომლებიც იმუშავენ ამ ტიპის დაკვეთებზე. გაოცებას იწვევს ცალკეული სამთავრობო სტრუქტურების პოზიცია, რომლებიც სოლიდურ თანხებს ხარჯავენ ამ სახის კვლევებზე და რატომღაც არ იყენებენ სახელმწიფო უნივერსიტეტების (რომლებიც მათი პატრონაჟით ფუნქციონირებენ) რესურსებს. კვლევებს უკვეთავენ ისეთ ორგანიზაციებს, რომელთა რეპუტაციაც ზოგჯერ საეჭვოა. მთავრობასთან სათანადო კოლაბორაციით შეიძლება გაჩნდეს სახელმწიფო უნივერსიტეტების სახელმწიფო დაფინანსების ერთ-ერთი ალტერნატიული წყარო, რითაც დამატებით სარგებელს მიიღებს ორივე მხარე.

ცენტრალიზებულად მართვადი, ადმინისტრაციულ-მბრძანებლური სისტემიდან საბაზრო, თავისუფალი არჩევანის და პასუხისმგებლობის პრინციპზე დაფუძნებულ ეკონომიკაზე გარდამავალ პერიოდში, სახელმწიფომ უნდა გაატაროს და უზრუნველყოს კეთილსინდისიერი კონკურენციის ხელშეწყობი პოლიტიკა. ებრძოლოს ნებისმიერ სფეროში და განსაკუთრებით უმაღლესი განათლების სისტემაში, კონკურენციის არეალის შეზღუდვას, ინტერესთა შეუთავსებლობის ნებისმიერ გამოვლინებას, რასაც ადგილი აქვს უმაღლესი სასწავლებლების ავტორიზაციისა და პროგრამული აკრედიტაციის ახლი სტანდარტების იმპლემენტაციის პროცესში.

ქართულ საგანმანათლებლო სივრცეში კონკურენტუნარიანი გარემოს ფორმირებას აბრკოლებენ უმაღლესი სასწავლებლებისა და საგანმანათლებლო პროგრამების ავტორი-

ზაცია-აკრედიტაციის საბჭოს ფუნქციონირების მექანიზმები, დაკომპლექტების არსებული წესები.

ავტორიზაცია-აკრედიტაციის საბჭოების პერსონალური შემადგენლობის ზედაპირული ანალიზიც კი ცხადყოფს, რომ საქმე გვაქვს არა მხოლოდ ინტერესების შეუთავსებლობასთან, არამედ ინტერესთა აშკარა ანტაგონიზმთან, ლუსტრირებულ კონფლიქტთან. საბჭოების რიგითი ექსპერტები და წევრები არიან კონკურენტი უმაღლესი სასწავლებლების წარმომადგენლები, რომლებსაც გააჩნიათ თავიანთი პირადი ინტერესები, რომელიც არათუ არ მოდის უნისონში ამ საბჭოების ბენეფიციარი, აკრედიტაციისა და ავტორიზაციის მომლოდინე უმაღლესი სასწავლებლების ინტერესებთან, არამედ პირდაპირ კონფლიქტშია მათთან.

ამასთან ერთად ადგილი აქვს მეორე აბსურდულ გარემოებას. პროგრამული აკრედიტაციის საბჭოზე, რომელზეც კენჭი ეყრება ამა თუ იმ საგანმანათლებლო პროგრამის ავტორიზაციის საკითხს, შედეგი დგება საბჭოს წევრი უმრავლესობის გადანყვეტილების საფუძველზე, რომელთაგან პროგრამით გათვალისწინებული დარგის სპეციალისტები არიან აბსოლუტურ უმცირესობაში. შეუძლებელია, რომ არასპეციალისტმა, შესაბამისი კვალიფიკაციის არმქონე საბჭოს წევრებმა გამოიტანონ კვალიფიციური, მიუკერძოებელი, კონკურენტული საბაზრო პრინციპების ადეკვატური ვერდიქტი საგანმანათლებლო პროგრამებთან მიმართებაში. აუცილებელია სასწრაფოდ შეიცვალოს ეს მიდგომა. უნდა შეიქმნას შესაბამისი კვალიფიკაციის მქონე სპეციალისტებით დაკომპლექტებული სპეციალიზებული დარგობრივი(მიმართულებების მიხედვით) აკრედიტაციის საბჭოები, რომლის წევრებსაც არანაირი ბმა არ ექნებათ საქართველოში მოქმედ არც ერთ უმაღლეს სასწავლო დაწესებულებასთან. ამ საკითხში ჩვენ და ჩვენი კოლეგები ვავლენთ გაუგებარ და აუხსნელ პასიურობას, რაც ნეგატიურად მოქმედებს და ამუხრუჭებს უმაღლესი განათლების ბაზრაზე კონკურენტული გარემოს დამკვიდრების სასიცოცხლოდ აუცილებელ პროცესს.

ECONOMY-ORIENTED EDUCATION AND THE MANAGEMENT PRIORITIES OF THE STATE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Vakhtang Antia, Ph.D in Economics
Professor at the David Agmashenebeli
University of Georgia

RESUME

For the purposes of successful functioning of the state higher education institutions it is indispensable to evaluate and analyze the peculiarities of the patterns of competition in the higher education system, the forms and intensity of competition, its driving forces and competitive positions. The goals of the research to be carried out for identifying the problems in this field are:

- Analysis of the concept, the role and the theoretical and methodological grounds of the competition in the higher education management system;
- Defining the innovative management mechanisms ensuring the competitive advantage of higher education institutions in the conditions of globalization;
- Identification and analysis of the challenges in Georgian higher education management system, and new factors, affecting the competitive environment following the signing of the Bologna Accord.

Key words: inclusion, efficiency, stakeholders, entrepreneurial spirit, multidisciplinary research.